Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

7 päivänä helmikuuta 2013*

Kartellin käsite — Useiden pankkien välinen sopimus — Sillä, että kilpaileva yritys toimii merkityksellisillä markkinoilla väitetysti lainvastaisesti, ei ole merkitystä

Asiassa C-68/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakia) on esittänyt 10.1.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.2.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

vastaan

Slovenská sporiteľňa a.s.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas (esittelevä tuomari) sekä tuomarit E. Juhász ja C. Vajda,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, asiamiehenään T. Menyhart,

— Slovenská sporiteľňa a.s., edustajanaan advokát M. Nedelka,

— Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja T. Müller,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

— Puolan hallitus, asiamiehinään M. Szpunar ja B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár, P. Van Nuffel ja N. von Lingen,

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan kilpailuviranomainen, jäljempänä Protimonopolný úrad) ja Slovenská sporiteľňa a.s. (jäljempänä Slovenská sporiteľňa) ja joka koskee kolmen pankin toimintaa, jota mainittu viranomainen piti sopimuksena, jolla pyritään rajoittamaan kilpailua.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Slovakiassa kilpailualalla sovellettava laki on kilpailun suojelusta annettu laki nro 136/2001.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

4 Kilpailunsuojeluasioissa ensimmäisen asteen toimivaltainen viranomainen Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, odbor dohôd obmedzujúcich súťaž (Slovakian tasavallan kilpailuviranomaisen kilpailua rajoittavia sopimuksia valvova osasto, jäljempänä valvontaviranomainen) katsoi 9.6.2009 tekemässään päätöksessä, että kolme merkittävää pankkia, joiden kotipaikka oli Bratislavassa (Slovakia) eli Slovenská sporiteľňa a.s., Československá obchodná banka a.s. ja Všeobecná úverová banka a.s. olivat rikkoneet EY 81 artiklaa ja lain nro 136/2001 vastaavaa säännöstä sopiessaan Akcenta CZ, a.s:n (jäljempänä Akcenta), jonka kotipaikka on Prahassa (Tšekin tasavalta), käyttötilejä koskevien sopimusten irtisanomisesta ja siitä, ettei uusia sopimuksia tehtäisi mainitun yhtiön kanssa. Valvontaviranomainen katsoi, että Akcenta, joka ei ollut pankki mutta joka tarjosi palveluita muiden kuin käteismaksujen valuutanvaihtomarkkinoilla, tarvitsi käyttötilejä pankeissa harjoittaakseen toimintaansa, johon kuului valuutan siirtoja ulkomaille ja ulkomailta, mukaan luettuna sen Slovakiassa oleville asiakkaille. Valvontaviranomaisen mukaan kolme kyseessä olevaa pankkia, jotka pitivät Akcentaa kilpailijana, joka tarjosi palveluja niiden asiakkaille, ja jotka olivat tyytymättömiä voittojensa pienenemiseen Akcentan toiminnan johdosta, tarkkailivat tätä toimintaa, yhdenmukaistivat menettelytapojaan ja päättivät yhteisellä sopimuksella irtisanoa yhdenmukaistetusti Akcentan kanssa tehdyt sopimukset. Valvontaviranomainen perusti arviointinsa näyttöön mainittujen pankkien välisestä yhteydenpidosta, johon kuului muun muassa pankkien 10.5.2007 järjestämä kokous ja sen jälkeisiä sähköpostiviestejä, ja se osoitti, että kaikki kolme pankkia olivat suostuneet irtisanomaan niillä Akcentan kanssa olevan sopimuksen sillä edellytyksellä, että muut pankit toimivat samoin, jottei osa pankin asiakkaista siirtyisi siihen pankkiin, joka edelleen tarjoaa käyttötilejä Akcentalle. Valvontaviranomainen katsoi, että näiden pankkien toiminta merkityksellisillä markkinoilla, jotka määriteltiin muiden kuin käteismaksujen valuutanvaihtomarkkinoiksi Slovakiassa, muodosti sopimuksen, jolla pyrittiin rajoittamaan kilpailua, ja määräsi sakkoja seuraavasti: Slovenská sporiteľňalle 3 197 912 euroa, Československá obchodná banka a.s:lle 3 183 427 euroa ja Všeobecná úverová banka a.s:lle 3 810 461 euroa.

5 Slovenská sporiteľňan riitautettua valvontaviranomaisen päätöksen Rada Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan kilpailuneuvosto, jäljempänä kilpailuneuvosto), joka on toisen asteen hallintoviranomainen, muutti riidanalaista päätöstä 19.11.2009 tekemällään päätöksellä laajentamalla pääasiassa riidanalaisen menettelyn oikeudellista luonnehdintaa. Kilpailuneuvosto ei muuttanut kilpailuviranomaisen määräämien sakkojen määrää.

6 Slovenská sporiteľňa riitautti kilpailuneuvoston päätöksen valittamalla siitä Krajský súd Bratislavaan (Bratislavan alueellinen tuomioistuin).

7 Krajský súd Bratislava antoi 23.9.2010 tuomion, jolla se kumosi edellä mainitut 9.6. ja 19.11.2009 tehdyt päätökset siltä osin kuin ne koskivat Slovenská sporiteľňaa ja palautti asian Protimonopolný úradiin.

8 Krajský súd Bratislava totesi tuomiossaan muun muassa, että edellä mainittu viranomainen oli soveltanut virheellisesti kilpailijan ja merkityksellisten markkinoiden käsitteitä. Krajský súd Bratislavan mukaan Protimonopolný úrad ei ollut varmistunut siitä, voitiinko Akcentaa pitää Slovenská sporiteľňan kilpailijana merkityksellisillä markkinoilla, koska se toimi Slovakian tasavallan alueella ilman edellytettyä Národná banka Slovenskan (Slovakian valtionpankki) lupaa, eikä ollut myöskään selvittänyt, voiko sen lainvastainen toiminta saada oikeudellista suojaa. Krajský súd Bratislava huomautti tältä osin, että Národná banka Slovenska oli määrännyt Akcentalle 35 000 euron suuruisen sakon siitä syystä, että se oli vuoden 2008 tammikuusta vuoden 2009 kesäkuuhun tehnyt Slovakian alueella valuutanvaihtotoimia ilman lupaa. Mainittu tuomioistuin totesi kuitenkin myös, että Banková rada Národnej banky Slovenska oli kumonnut (Slovakian valtionpankin pankkineuvosto) Národná banka Slovenskan päätöksen sakkojen määräämisestä ja että Akcentaa vastaan aloitettu menettely oli päätetty siitä syystä, ettei sille voitu määrätä seuraamuksia, koska vanhentumisaika taloudellisten seuraamusten määräämiselle oli umpeutunut. Krajský súd Bratislava korosti lisäksi, että asiakirja-aineiston mukaan Akcenta ei ollut kyseessä olevien pankkien kilpailija vaan pelkästään niiden asiakas, koska se tarjosi palveluja eri tasolla ja eri toimintaperiaatteiden mukaisesti kuin nämä pankit. Krajský súd Bratislava totesi myös, ettei Protimonopolný úrad ollut ottanut riittävästi huomioon olosuhteita, joissa pääasiassa kyseessä olevat sopimukset oli tehty. Se katsoi, että asiassa oli jäänyt toteen näyttämättä muun muassa se, että Akcenta olisi turhaan yrittänyt avata uusia pankkitilejä Slovenská sporiteľňassa.

9 Protimonopolný úrad valitti Krajský súd Bratislavan tuomiosta Najvyšší súd Slovenskej republikyyn (Slovakian tasavallan ylimmän asteen tuomioistuin).

10 Protimonopolný úrad väittää näyttäneensä riittävällä tavalla toteen, että Akcenta kilpaili kyseessä olevien pankkien kanssa merkityksellisillä markkinoilla eli muiden kuin käteismaksujen valuutanvaihtomarkkinoilla Slovakiassa. Akcentan Slovakiassa harjoittaman toiminnan väitetystä lainvastaisuudesta mainittu viranomainen toteaa, ettei sitä seikkaa, että Akcenta on harjoittanut toimintaansa ilman vaadittavaa lupaa, oteta huomioon tutkittaessa kyseessä olevien pankkien toimintaa kilpailusääntöjen suhteen. Protimonopolný úrad huomauttaa myös, ettei Slovenská sporiteľňa eikä mikään muukaan esillä olevista pankeista ole riitauttanut Akcentan toiminnan lainmukaisuutta ennen pääasiassa kyseessä olevan menettelyn aloittamista. Kyseisen viranomaisen mukaan asiassa ei ole esitetty näyttöä siitä, että Akcenta toimi lainvastaisesti. Protimonopolný úrad korostaa, että Slovakian valtionpankin pankkineuvoston päätös koski vuoden 2008 tammikuun ja vuoden 2009 kesäkuun välistä ajanjaksoa, kun taas Akcenta on toiminut Slovakian markkinoilla jo vuodesta 2003 lähtien, ja kyseessä olevat pankit ovat yhdenmukaistaneet menettelytapansa ja irtisanoneet sopimuksensa Akcenta kanssa vuonna 2007. Kyseinen viranomainen huomauttaa lisäksi, että edellä mainittu päätös on kumottu.

11 Slovenská sporiteľňa väittää, että Protimonopolný úrad ei ole ottanut riittävästi huomioon sitä seikkaa, että Akcenta, jolla ei ollut vaadittua lupaa, toimi laittomasti Slovakian merkityksellisillä markkinoilla. Koska kilpailun vaatimat edellytykset eivät täyttyneet, Slovenská sporiteľňan mukaan asiassa ei voitu väittää olevan kyse kilpailun rajoituksesta. Se katsoo, ettei laittomasti toimivan yrityksen syrjäyttämiseen johtaneesta toiminnasta ole mitään syytä määrätä seuraamuksia. Slovenská sporiteľňa korostaa, ettei asiassa ole näytetty, että kolmen kyseessä olevan pankin kesken 10.5.2007 pidetty kokous olisi johtanut sopimukseen, koska kokouksessa paikalla ollut Slovenská sporiteľňan työntekijä on ainoastaan kerännyt tietoja hankkeesta Akcentan käyttötilien irtisanomiseksi.

12 Tässä tilanteessa Najvyšší súd Slovenskej republiky päätti tuomioistuimena, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko SEUT 101 artiklan 1 kohtaa – – tulkita siten, että oikeudellisesti merkityksselliseksi katsotaan se, että kilpailija (yritys), jolle aiheutuu haittaa kanssakilpailijoiden (yritykset) kartellisopimuksesta, harjoitti toimintaansa lainvastaisesti merkityksellisillä markkinoilla kartellisopimuksen tekohetkellä?

2) Onko SEUT 101 artiklan 1 kohdan – – tulkinnan kannalta oikeudellisesti merkityksellistä se, että kartellisopimusta tehtäessä toimivaltaiset valvontaviranomaiset eivät olleet puuttuneet kyseisen kilpailijan (yritys) Slovakian tasavallassa harjoittaman toiminnan lainvastaisuuteen?

3) Voidaanko SEUT 101 artiklan 1 kohtaa – – tulkita siten, että jotta voidaan todeta, että on tehty kilpailua rajoittava sopimus, on voitava esittää näyttö siitä, että yrityksen sääntömääräinen edustaja on henkilökohtaisesti syyllistynyt kyseiseen menettelyyn tai on henkilökohtaisesti hyväksynyt valtuutuksen muodossa yrityksen palveluksessa olevan sellaisen henkilön menettelyn, joka on tai on voinut osallistua kilpailua rajoittavaan sopimukseen, tilanteessa, jossa yritys ei ole irrottautunut ja pysyttäytynyt erillään alaisensa menettelystä ja sopimus on myös pantu täytäntöön?

4) Voidaanko SEUT 101 artiklan 3 kohtaa – – tulkita siten, että sitä voidaan soveltaa myös SEUT 101 artiklan 1 kohdassa – – kiellettyyn sopimukseen, joka on luonteeltaan sellainen, että sillä syrjäytetään markkinoilta erikseen yksilöity kilpailija (yritys), jonka on myöhemmin todettu tehneen liiketoimia muiden kuin käteismaksujen valuutanvaihtomarkkinoilla, vaikka sillä ei ollut tähän kansallisessa lainsäädännössä edellytettyä lupaa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

13 Huomautuksia ovat esittäneet Protimonopolný úrad, Slovenská sporiteľňa sekä Slovakian, Tšekin, Italian ja Puolan hallitukset ja Euroopan komissio.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

14 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko SEUT 101 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että oikeudellisesti merkityksselliseksi katsotaan se, että kilpailija, jolle aiheutuu haittaa kanssakilpailijoiden kartellisopimuksesta, harjoitti toimintaansa väitetysti lainvastaisesti merkityksellisillä markkinoilla kartellisopimuksen tekohetkellä.

15 Tšekin hallitus on huomautuksissaan selvittänyt kysymystä koskevia tosiseikkoja, sellaisina kuin niitä on käsitelty periaatteista ”Solvit” ongelmaratkaisun käytössä – sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkko 7.12.2001 annetussa komission suosituksessa 2001/893/EY (EYVL L 331, s. 79). Koska Akcenta, joka oli tšekkiläinen yritys, jolla oli tarvittavat hyväksynnät Tšekin tasavallassa, työskenteli slovakialaisten asiakkaidensa kanssa yksinomaan puhelimitse, kyseisen jäsenvaltion Solvit-keskus katsoi, etteivät tarjotut palvelut edellyttäneet luvan myöntämistä Slovakiassa. Slovakian Solvit-keskus päätyi kuitenkin päinvastaiseen johtopäätökseen, koska se katsoi, että esillä oleva kysymys liittyi sijoittautumisvapauteen siitä syystä, että palveluja suoritettiin Slovakiaan sijoittautuneiden väliportaan toimijoiden avulla. Solvit-tietokannan mukaan asia kirjattiin ratkaisemattomaksi 2.1.2006.

16 On muistutettava, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan sisämarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy sisämarkkinoilla.

17 Edellä mainitun määräyksen soveltamiseksi ei tarvitse ottaa huomioon sopimuksen todellisia vaikutuksia, jos on ilmeistä, että sopimuksen tarkoituksena on estää kilpailu taikka rajoittaa tai vääristää sitä (yhdistetyt asiat 56/64 ja 58/64, Consten ja Grundig v. komissio, tuomio 13.7.1966, Kok., s. 429, 496, Kok. Ep. I, s. 275; yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok., s. I-8375, 508 kohta ja asia C-389/10 P, KME Germany ym. v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-13125, 75 kohta).

18 SEUT 101 artiklalla ei nimittäin pyritä yksinomaan kilpailijoiden tai kuluttajien intressien suojelemiseen, vaan sillä pyritään myös suojelemaan markkinoiden rakennetta ja siten kilpailua sinänsä (yhdistetyt asiat C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services ym. v. komissio ym., tuomio 6.10.2009, Kok., s. I-9291, 63 kohta).

19 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tältä osin, että kyseessä olevien pankkien välisellä sopimuksella pyrittiin nimenomaisesti rajoittamaan kilpailua ja ettei mikään näistä pankeista ollut riitauttanut Akcentan toiminnan laillisuutta ennen kuin niitä vastaan aloitettiin pääasiassa kyseessä oleva menettely. Akcentan väitetyllä oikeudellisella asemalla ei näin ollen ole merkitystä määritettäessä, täyttyykö kilpailusääntöjen rikkomisen tunnusmerkistö.

20 Lisäksi on huomattava, että lakisääteisten säännösten noudattamisen varmistaminen on viranomaisten eikä yksityisten yritysten tai yritysten yhteenliittymien tehtävä. Akcentan tilanne, sellaisena kuin Tšekin hallitus on sen kuvannut, osoittaa riittävän selvästi, että lakisääteisten säännösten soveltaminen voi edellyttää monitahoista arviointia, jonka suorittaminen ei kuulu yksityisille yrityksille tai tällaisten yritysten yhteenliittymille.

21 Näillä perustein ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 101 artiklaa on tulkittava siten, että sillä, että yritys, jolle aiheutuu haittaa kartellisopimuksesta, jonka tarkoituksena on rajoittaa kilpailua, harjoitti toimintaansa väitetysti lainvastaisesti merkityksellisillä markkinoilla kartellisopimuksen tekohetkellä, ei ole merkitystä sen kysymyksen kannalta, rikottiinko kyseisellä kartellisopimuksella SEUT 101 artiklaa.

Kolmas kysymys

22 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, voidaanko SEUT 101 artiklan 1 kohtaa tulkita siten, että jotta voidaan todeta, että on tehty kilpailua rajoittava sopimus, on voitava esittää näyttö siitä, että yrityksen sääntömääräinen edustaja on henkilökohtaisesti syyllistynyt kyseiseen menettelyyn tai on henkilökohtaisesti hyväksynyt valtuutuksen muodossa yrityksen palveluksessa olevan sellaisen henkilön menettelyn, joka on tai on voinut osallistua kilpailua rajoittavaan sopimukseen, tilanteessa, jossa yritys ei ole irrottautunut ja pysyttäytynyt erillään alaisensa menettelystä ja sopimus on myös pantu täytäntöön.

23 Slovakian ja Tšekin hallitukset sekä komissio epäilevät, onko tällä kysymyksellä merkitystä kansallisen tuomioistuimen kuvaamien tosiseikkojen valossa, mutta esittävät silti näkemyksensä vastaukseksi.

24 Protimonopolný úrad väittää, että kolmas kysymys perustuu siihen seikkaan, että Slovenská sporiteľňa on esillä olevassa asiassa väittänyt, että sen työntekijä, joka osallistui kyseessä olevien pankkien edustajien väliseen 10.5.2007 pidettyyn kokoukseen, ei ollut saanut tähän valtuutusta ja että asiassa ei ole myöskään osoitettu, että kyseinen työntekijä olisi osoittanut hyväksyneensä kokouksessa päätetyt seikat.

25 Tämän suhteen on muistutettava, että SEUT 101 artiklan soveltaminen ei edellytä kyseessä olevan yrityksen osakkaiden tai ylimmän johdon toimia tai edes tietoisuutta asiasta vaan sellaisen henkilön toimintaa, jolla on oikeus toimia yrityksen lukuun (yhdistetyt asiat 100/80-103/80, Musique Diffusion française ym., v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 97 kohta).

26 Kuten komissio on lisäksi korostanut, EUT-sopimuksessa kiellettyihin kartellisopimuksiin osallistuminen on usein salaista toimintaa, joka ei noudata muodollisia sääntöjä. On harvinaista, että yrityksen edustaja osallistuu kokoukseen valtuutettuna syyllistyä rikkomiseen.

27 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että kun yrityksen on osoitettu osallistuneen keskenään kilpailevien yritysten välisiin kilpailunvastaisiin kokouksiin, kyseisen yrityksen on esitettävä selvitystä siitä, että sen osallistumisella kyseisiin kokouksiin ei ollut kilpailua rajoittavaa tarkoitusta, osoittamalla ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että se osallistui näihin kokouksiin eri tarkoituksessa kuin ne. Jotta yrityksen osallistumista tällaiseen kokoukseen ei voitaisi pitää lainvastaisen aloitteen hiljaisena hyväksymisenä tai kokouksen lopputulokseen sitoutumisena, yrityksen on sanouduttava julkisesti irti tästä aloitteesta siten, että muut osallistujat katsovat sen lopettaneen osallistumisensa, tai ilmoitettava aloitteesta hallintoviranomaisille (asia C-290/11 P, Comap v. komissio, tuomio 3.5.2012, 74 ja 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Näillä perustein kolmanteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 101 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sen toteaminen, että on tehty kilpailua rajoittava sopimus, ei edellytä näyttöä siitä, että yrityksen sääntömääräinen edustaja on henkilökohtaisesti syyllistynyt kyseiseen menettelyyn tai on henkilökohtaisesti hyväksynyt valtuutuksen muodossa yrityksen palveluksessa olevan sellaisen henkilön menettelyn, joka on osallistunut kilpailunvastaiseen kokoukseen.

Neljäs kysymys

29 Neljännellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko SEUT 101 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa SEUT 101 artiklan 1 kohdassa kiellettyyn sopimukseen, joka on luonteeltaan sellainen, että sillä syrjäytetään markkinoilta erikseen yksilöity kilpailija, jonka on myöhemmin todettu tehneen valuutanvaihtotoimia muiden kuin käteismaksujen valuutanvaihdon kattamilla merkityksellisillä markkinoilla, vaikka sillä ei ollut tähän kansallisessa lainsäädännössä edellytettyä lupaa.

30 Koska SEUT 101 artiklan 3 kohtaa voidaan soveltaa vain, kun samaisessa 101 artiklassa kielletyn sopimuksen olemassaolo on todettu, unionin tuomioistuimen vastaus perustuu olettamaan siitä, että tällainen toteamus on tehty.

31 Kuten komissio muistuttaa, SEUT 101 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen soveltaminen edellyttää samaisessa määräyksessä määrättyjen neljän kumulatiivisen edellytyksen täyttymistä. Näihin edellytyksiin kuuluu ensinnäkin, että sopimus tehostaa tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä, toiseksi, että kuluttajille jätetään kohtuullinen osuus tästä hyödystä, kolmanneksi, että asianomaisille yrityksille ei aseteta mitään rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi, ja neljänneksi, että näille yrityksille ei anneta mitään mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia tuotteita.

32 Henkilön, joka vetoaa tähän määräykseen, on osoitettava vakuuttavin argumentein ja todistein, että edellytykset poikkeuksen saamiseksi täyttyvät (em. yhdistetyt asiat GlaxoSmithKline Services ym. v. komissio ym., tuomion 82 kohta).

33 Slovenská sporitel'ňa väittää huomautuksissaan, että sen seikan, että kilpailunvastaisen sopimuksen tarkoituksena on estää muuta kilpailijaa toimimasta markkinoilla lainvastaisesti sen johdosta, ettei sillä ole vaadittavaa lupaa, on oikeutettava SEUT 101 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen soveltaminen, koska tällaisella sopimuksella suojellaan terveen kilpailun edellytyksiä ja koska sillä näin ollen pyritään laajemmin ilmaistuna edistämään taloudellista kehitystä.

34 On todettava, että Slovenská sporitel'ňa vetoaa ainoastaan yhteen SEUT 101 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista neljästä kumulatiivisesta edellytyksestä.

35 Vaikka tämä edellytys täyttyisikin, ei vaikuta siltä, että pääasiassa kyseessä oleva kartelli täyttäisi kolme muuta vaadittua edellytystä ja erityisesti näistä kolmannen, jonka mukaan sopimuksella ei saa asettaa asianomaisille yrityksille mitään rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä SEUT 101 artiklan 3 kohdassa määrätyssä ensimmäisessä edellytyksessä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Vaikka kartelliin osallistuneiden yritysten tarkoituksena olisi ollut pakottaa Akcenta noudattamaan Slovakian lainsäädäntöä, niiden olisi tämän tuomion 20 kohdassa mainitun mukaisesti tullut ilmoittaa asiasta toimivaltaisille viranomaisille eikä itse poistaa markkinoilta tätä kilpailevaa yritystä.

36 Näillä perustein SEUT 101 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa SEUT 101 artiklan 1 kohdassa kiellettyyn sopimukseen vain, kun siihen vetoava yritys osoittaa, että siinä määrätyt neljä kumulatiivista edellytystä täyttyvät.

Oikeudenkäyntikulut

37 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **SEUT 101 artiklaa on tulkittava siten, että sillä, että yritys, jolle aiheutuu haittaa kartellisopimuksesta, jonka tarkoituksena on rajoittaa kilpailua, harjoitti toimintaansa väitetysti lainvastaisesti merkityksellisillä markkinoilla kartellisopimuksen tekohetkellä, ei ole merkitystä sen kysymyksen kannalta, rikottiinko kyseisellä kartellisopimuksella SEUT 101 artiklaa.**

2) **SEUT 101 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sen toteaminen, että on tehty kilpailua rajoittava sopimus, ei edellytä näyttöä siitä, että yrityksen sääntömääräinen edustaja on henkilökohtaisesti syyllistynyt kyseiseen menettelyyn tai on henkilökohtaisesti hyväksynyt valtuutuksen muodossa yrityksen palveluksessa olevan sellaisen henkilön menettelyn, joka on osallistunut kilpailunvastaiseen kokoukseen.**

3) **SEUT 101 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa SEUT 101 artiklan 1 kohdassa kiellettyyn sopimukseen vain, kun siihen vetoava yritys osoittaa, että siinä määrätyt neljä kumulatiivista edellytystä täyttyvät.**

Allekirjoitukset